

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Begrebet Angest

Citation: Kierkegaard, Søren: "Begrebet Angest", i Kierkegaard, Søren: *Begrebet Angest*, udg. af Lars Petersen ; Merete Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 57. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kierkegaard01val-shoot-idm140698092523872/facsimile.pdf> (tilgået 10. april 2024)

Anvendt udgave: Begrebet Angest

Skabningens. Her har der da ogsaa været Tale om den Angest, der skal være i den livløse Natur. Dog svækkes Virkningen, idet man snart maa troe, at have et Natur-Philosophem for sig, der behandles aandiget ved Hjælp af Dogmatikken, snart en dogmatisk Bestemmelse, der fryder sig ved en Afgångs af Naturbetragtningens magiske Vidunderlighed.

Dog jeg afbryder her, hvad jeg kun har ladet fremkomme for øjeblikkelig at transportere ud over nærværende Undersegelses Grænse. Som Angesten var i Adam kommer den aldrig mere igjen, thi ved ham kom Syndigheden ind i Verden. På Grund heraf fik hun Angest nu tvende Analogier, den objektive Angest i Naturen, og den subjektive Angest i Individet, af hvilke den sidste indeholder et Mere, den første et Mindre end hun Angest i Adam.

§ 2. Subjektiv Angest.

Jo mere reflekteret man tor sætte Angesten, desto lettere kunde det synes at faae den til at slæae over i Skyld. Men her gjelder det, ikke at lade sig bedaare af Approximation-Bestemmelser, at intet »Mere« frembringer Springet, at intet »Letteret i Sandhed gjor Forklaringen lettere. Holder man ikke fast paa dette, da løber man den Risico, pludselig at støde paa et Phænomen, hvor Alt gaaer saa let, at Overgangen bliver en simpel Overgang, eller den Risico, aldrig at turde afaaute sin Tanke, fordi den reent empiriske lagtagelse aldrig kan blive færdig. Om derfor Angesten end bliver mere og mere reflekteret, saa beholder dog Skylden, som med det qualitative Spring bryder frem i Angesten, samme Tilregnelighed som Adams, og Angesten samme Tvetydighed.

At ville negte, at ethvert senere Individ har, eller maa forudsættes at have hørt en Uskyldigheds-Tilstand, der er Analogien til Adams, vilde ligesaa meget opøre Enhver, som det vilde ophæve al Tænk-

veed bruger Latinen set ikke dette Ord, men siger mærkeligt nok *adversus* Franskmanden siger *altérez les montagnes*, og *être altéré*. Hvor os bruges Ordet i daglig Tale almindeligt kun i betydning af at blive forskrækket, og saaledes hører man vel den menige Mand sige, jeg blev ganske altæreret. I det mindste har jeg hørt en Selgekomme sige det.

ning, fordi der da blev et Individ, der ikke var individ, men kun som Exemplar forholdt sig til sin Art, uagtet det paa samme Tid skulde sees under Individets Bestemmelse: som skyldigt.

Angest kan man sammenligne med Svimmelhed. Den, hvis Øie kommer til at skue ned i et svælgende Dyb, han bliver svimmel. Men hvad er Grunden, det er ligesaa meget hans Øie som Afgrunden; thi hvis han ikke havde stirret ned. Saaledes er Angest den Friheds Svimlen, der opkommer, idet Aanden vil sætte Synthesen, og Friheden nu skuer ned i sin egen Mulighed, og da griber Endeligheden at holde sig ved. I denne Svimlen seger Friheden. Videre kan Psychologien ikke komme og vil det ikke. I samme Øieblik er Alt forandret, og idet Friheden igen reiser sig op, seer den, at den er skyldig. Imellem disse tvende Øieblikke ligger Springet, som ingen Videnskab har forklaret eller kan forklare. Den, der bliver skyldig i Angest, han bliver saa tvetydig skyldig som mulig. Angest er en quindelig Afmagt, i hvilken Friheden danner, psychologisk talt skeer altid Syndafaldet i Afmagt; men Angest er tillige det mest Selviske, og ingen concret Ytring af Friheden er saa selvisk som Muligheden af enhver Concretion. Dette er igen det Overvældende, der bestemmer Individets tvetydige, sympathetiske og antipathetiske Forhold. I Angesten er Mulighedens selviske Uendelighed, der ikke frister som et Valg, men besættende ængster med sin sode Beængstelse.

I det senere Individ er Angesten mere reflekteret. Dette kan udtrykkes saaledes, at det Intet, der er Angestens Gjenstand, ligesom mere og mere bliver til Noget. Vi sige ikke, at det virkelig bliver til Noget eller virkelig betyder Noget; vi sige ikke, at der nu istedetfor Intet skulde være at substituere Synden eller noget Ander; thi her gjælder det om det senere Individs Uskyldighed, hvad der gjælder om Adams; Alt dette er kun for Friheden, og er kun idet den Enkelte selv ved det qualitative Spring sætter Synden. Angestens Intet er da her en Complexus af Ahnelser, der reflektere sig i sig selv, blive Individet nærmere og nærmere, skjondt de væsentlig seet dog altid i Angesten betyde Intet; men vel at mærke ikke et Intet, som Individet Intet har at gjøre med, men et Intet, der levende communicerer med Uskyldighedens Uvidenhed. Denne Reflekterethed er en Prædispositionen, der, for Individet bliver skyldigt, dog væsentligt seet betyder Intet, medens den, idet han ved det qualitative Spring blev skyldig, er Forudsætningen, i hvilken han gaaer ud over sig selv, fordi Synden